DOOR **ROGER ABRAHAMS**

Veul, werk

VPRO

Voor de vijfde maal loopt Nicolaas Veul (1984) stage voor de camera's. In de documentaireserie *Zoals het komt: 100 dagen in de gehandicaptenzorg* gaat hij aan de slag met bewoners van zogeheten VIC-woningen. De afkorting staat voor *very intensive care*: het gaat om mensen die dusdanig verstandelijk beperkt zijn dat ze hun hele leven intensieve zorg nodig zullen hebben. Eerder maakte Veul *100 dagen voor de klas* (2020), waarin hij als docent begon op een middelbare school. Verder: *100 dagen in je hoofd* (helpen in een psychiatrische kliniek, 2021) en *100 dagen in de vergeten wijk* (in de probleemwijk Laak in Den Haag, 2023). Veul vormde toen nog een tv-duo met Tim den Besten, met wie hij jarenlang – dus ook voor de *100 dagen*-reeksen – de grenzen opzocht. Die samenwerking bestaat niet meer. Den Besten stapte uit de schijnwerpers in 2023, toen hij in het nieuws kwam wegens identiteitsfraude en omdat bij hem kanker was geconstateerd.

Voor zijn vorige documentaireserie ontving Nicolaas Veul de Zilveren Nipkowschijf. Bij aanvang van zijn nieuwe ontleden vier betrokkenen zijn werkwijze.

Voor zijn eerstvolgende soloproductie won Veul prompt de Zilveren Nipkowschijf. De prestigieuze televisieprijs van tv- recensenten en mediajournalisten ging in 2025 naar *Een valse start. 100 dagen in de jeugd- en gezinszorg*.

In die VPRO-documentaireserie loopt Veul stage te midden van kwetsbare kinderen en jongeren, veelal uit huis geplaatst vanwege een onveilige gezinssituatie. 'Wie kijkt naar een worstelende Veul voelt respect. Voor hem, maar minstens zozeer voor zijn tijdelijke collega's,' noteerde de jury. 'Ten vierden male bewijst Nicolaas Veul dat met totale integriteit, inzet en empathie (die trouwens niet aan te leren zijn) een indrukwekkend, maar vooral ook belangrijk programma te maken is.'

Maaike Bos, tv-recensente van *Trouw* en jurylid van de Zilveren Nipkowschijf, volgt het werk van Veul. 'Naast Tim was hij de tweede man: een beetje verlegen, op de achtergrond. Ik verwachtte dat het eng voor hem zou zijn om alleen een serie te maken.'

Niets bleek minder waar. 'Tim kon zich nogal eens verschuilen achter een toon van ironie, maar Nicolaas stelt zijn hele hart open.' In *Een valse start* speelt Veuls angstige jeugd een rol: zijn vader vond hem maar een 'watje' en probeerde hem 'hard' te maken. 'Dat verleden wilde hij niet uit de weg gaan. Bovendien zorgden zijn eigen krasjes op de ziel ervoor dat hij iets herkende in die kinderen. Hij wist wat ze nodig hadden: een stabiele aanwezigheid, blijven luisteren, zich niet laten wegjagen door een boze bui. In de interactie met hen was hij heel oprecht. Hij liet zien dat hij zelf beschadigd was.'
Ook de kijker krijgt dat verhaal mee. *Een valse start* is doorspekt met praatsessies tussen Veul en Anita Kooper, een coach met ruime ervaring in de jeugdzorg. 'Wat ik zo mooi aan deze man vind is dat hij integer is, maar ook dicht bij zijn emotie kan staan,' begint Kooper, wanneer we haar bellen. 'Die reflectie van hem is fabuleus.' Zo begreep Veul al snel van zijn coach dat hij veel – misschien wel te veel – empathie had voor de kinderen. 'Daardoor bleef hij op de achtergrond. Terwijl zulke kinderen het nodig hebben om helderheid te krijgen, om je snel te leren kennen. Anders voelen ze zich onveilig. Dat zei ik tegen hem, en hij snapte het meteen en wist het toe te passen. Dat is een kwaliteit.' Ook merkte Kooper dat Veul huiverig was om zijn homoseksualiteit kenbaar te maken op de stageplek. 'Hij was bang dat de kinderen er last van zouden hebben. Zulke van tevoren bedachte ideeën had hij. Hij dacht vanuit hen. Ik legde uit dat hij geen raadsel moest blijven, want die kinderen hebben genoeg raadsels in het leven. Laat zien wie je bent, zonder angst te hebben voor welk oordeel dan ook.' De herinnering aan zijn dominante vader maakte dat Veul het onprettig vond om grenzen te stellen. Gaandeweg ging hem dat beter af. 'Uiteindelijk zijn de kinderen zich aan hem gaan hechten. Ze waren blij om hem te zien. Dat was mooi. In die honderd dagen heeft hij een behoorlijke verbinding met hen kunnen krijgen. Dat is knap, hè. Normaliter heb je daar een jaar voor nodig.' Kooper windt er geen doekjes om: 'Hij is een natuurtalentje.'

Veul loopt niet alleen stage: hij maakt op hetzelfde moment ook nog een televisieprogramma. Voor de *100 dagen*-series loopt hij vier dagen per week en ruim drie maanden lang rond op een nieuwe werkplek – dus niet alleen op dagen dat de cameraploeg er is. Voor en na zijn diensten onderhoudt hij intensief contact met het team bij de VPRO. Om stoom af te blazen, maar ook om te overleggen over verhaallijnen, scènes, ethiek en wat dies meer zij. 'Nicolaas heeft één ongelooflijk uniek talent,' stelt Maarten Slagboom, die als eindredacteur bij de VPRO werkt, onder meer van de *100 dagen*-reeksen. Hij legt uit: 'Het tv-format van *100 dagen voor de klas* lijkt weinig meer op wat we nu doen, qua vorm. We zijn veel verhalender gaan vertellen, als in een film. Nicolaas is niet meer de programmamaker die je volgt, hij is het hoofdpersonage. En als *main character*, dat veel van zichzelf laat zien en vol in die stage gaat, neemt hij óók nog steeds vanuit een ooghoek waar dat de cameraman naar rechts draait, terwijl links iets moois te halen was, en daarvan baalt hij. Als je die twee aspecten in jezelf kunt verenigen… Het is een professionele schizofrenie die ik bij niemand anders nog gezien heb.' Tijdens het filmen probeert Veul de werkelijkheid geen geweld aan te doen, benadrukt Slagboom, bijvoorbeeld door een scène net iets televisiegenieker te maken. →

ZOALS HET KOMT: 100 DAGEN IN DE GEHANDICAPTENZORG
WOENSDAG,
NPO 3, 20.20

Nicolaas Veul loopt stage bij de gehandicaptenzorg.

VPRO

‘Als een dag heel saai is, gaat hij geen trucs uithalen om het leuker te maken. Het is allemaal oprecht.’ En dan is er nog dat expressieve gelaat. ‘Als je daar de camera op zet, lees je er alles aan af: verbazing, verwondering, angst. Je ziet het gebeuren. Voor televisie is dat natuurlijk goud.’

Wanneer al die emoties op de buis verschijnen, heeft Veuls partner Monte Königs ze al uitvoerig met hem doorgenomen. ‘Ik leef redelijk intens mee als Nicolaas zijn programma’s aan het maken is,’ vertelt Königs. ‘Over veel scènes heeft hij al verteld, en als hij aan het monteren is, laat hij ook weleens wat zien. Hij is er veel mee bezig. Nicolaas doorvoelt heel erg wat hij meemaakt en dat betekent dat hij veel verwerkt. Als hij thuiskomt, praten we uitgebreid over zijn belevenissen. Dat hij ergens van onder de indruk was, of dat iets heeft hem geraakt.’ Wordt zijn programma uitgezonden, dan bekijkt Veul het liever alleen. ‘We hebben nog nooit samen gekeken,’ zegt Königs. ‘Dat moet ik doen als hij er niet is. Het is toch een soort confrontatie voor hem. Nicolaas is een perfectionist, die kan niet rustig naar zichzelf kijken. Dat is geen ontspannen activiteit voor hem.’

Over dat perfectionisme kan Slagboom meepraten. ‘Tot op de allerlaatste montagedag twijfelt Nicolaas over bepaalde keuzes. We moeten op een gegeven moment zeggen: nou is het afgelopen, het is gewoon goed zo.’ Dat twijfelen heeft zijn voordelen: ‘Zo komt hij tot iets heel moois.’ Het is een eigenschap die lijkt te horen bij de manier waarop Veul zijn creatieve proces doormaakt. ‘Hij noemt het zelf: de modder ingaan,’ zegt Königs. ‘Creativiteit gaat voor hem over zoeken, twijfelen en jezelf durven te stretchen totdat je weet: nu is het goed. Daar hoort onzekerheid bij, en angst. In de twaalf jaar dat ik hem ken, zie ik hem dat elke keer weer doen: zichzelf pushen naar een plek waar het spannend wordt. Die stem in zijn hoofd – die zegt: dat is toch niets voor mij – is voor hem het signaal dat hij een idee interessant vindt. Dat er iets op het spel staat.’ Dat idee vervolgens uitvoeren, vergt lef. ‘Ik vind dat heel inspirerend. En ik denk dat daar een groot deel van zijn succes uit voortkomt.’

‘In de vorige series – over de jeugdzorg, de psychiatrie en het maatschappelijk werk – zeiden ze na afloop tegen Nicolaas: wil je alsjeblieft hier komen werken?’ vertelt Slagboom. Toch kent Veuls intense aanpak grote nadelen. ‘Het is uitputtend. Steeds weer vraagt hij het uiterste van zichzelf. Hij wil het zo ongelooflijk goed doen, dat hij er zelf onder gebukt gaat, of rusteloos wordt, of slecht slaapt. Aan het eind van de rit is hij gevloerd en heeft hij tijd nodig om op te krabbelen. Ik moet er samen met hem elke keer voor waken dat het kaarsje niet opbrandt.’ In de nieuwste documentaireserie *Zoals het komt* breekt het perfectionisme Veul op. ‘Op een gegeven moment was hij aan het einde van zijn Latijn. Hij kon het niet meer aan.’ Veul leefde mee met de vaak aangrijpende verhalen van de bewoners van de VIC-woningen, en hun ouders. Ook werden sommigen van hen agressief, vanuit het niets. Daarnaast kreeg Veul regelmatig het verzoek om extra diensten te draaien, bijvoorbeeld vanwege uitval door ziekte. ‘Voor het eerst zijn zowel de coach als Nicolaas zelf ervan overtuigd dat hij dit vak niet goed onder de knie krijgt. Het is te zwaar.’ Dat is geen spoiler, voegt de eindredacteur toe. ‘We openen *Zoals het komt* met het eind: dat hij voortijdig afhaakt, na 86 dagen. Daarna gaan we terug in de tijd om te vertellen hoe dat heeft kunnen gebeuren.’ ←